

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2018-05-25 i mål nr M 6839-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. PG

2. AH

Ombud för 1 och 2: CW och SS

Motpart

1. Länsstyrelsen i Uppsala län

2. Utskottet för samhällsbyggnad i Tierps kommun

SAKEN

Strandskyddsdispens

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom samt Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut 2017-10-27, ärende nr 526-4692-15, och Utskottet för samhällsbyggnad i Tierps kommun beslut 2015-08-19, § 109 (Dnr Ks 2015.507).

2. Mark- och miljööverdomstolen förklarar att strandskyddsdispens inte krävs för den av P G ansökta åtgärden om anläggande av väg på fastigheterna A och B i Tierps kommun. PGs ansökan om strandskyddsdispens avslås därför.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

PG och **AH** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska förklara att anläggandet av vägen inte är dispenspliktig. I andra hand har de yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa utskottets beslut från den 19 augusti 2015 om att bevilja strandskyddsdispens.

Länsstyrelsen i Uppsala län har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Utskottet för samhällsbyggnad i Tierps kommun (utskottet) har medgett bifall till överklagandet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har, såvitt gäller frågan om anläggandet av vägen krävt dispens, anfört i huvudsak följande:

PG och AH

Anläggandet av den aktuella vägen kräver inte strandskyddsdispens. I och med att stora delar av vägsträckan redan funnits och inte heller utgjort en stig kan heller inte moderniseringen av vägsträckan anses avhålla allmänheten från passage på sådant sätt att åtgärden är förbjuden enligt 7 kap. 15 § miljöbalken.

Länsstyrelsen

Åtgärden att röja för och anlägga en enskild väg är dispenspliktig eftersom den är förbjuden enligt 7 kap. 15 § miljöbalken. Motiveringen är att vägen kan avhålla allmänheten och att åtgärder vidtas som väsentligen förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter.

Utskottet

Vägen kan inte anses avhålla allmänheten från att beträda ett område där den annars fått färdas fritt. Inte heller medför anläggandet av vägen att livsvillkoren för djur- och växtarter väsentligen förändras. Således är åtgärden inte dispenspliktig.

Anledningen till att kommunen ändå bedömde att en strandskyddsprövning skulle göras var för att säkerställa att höga naturvärden inte skulle påverkas då det förelåg risk för det. Vid fältbesök konstaterades att det fanns enstaka grova lövträd, främst ek och asp, som kunde påverkas av den föreslagna vägdragningen. Kommunen valde då att gå vidare med prövningen för att i dispensen kunna ställa villkor om att inte påverka de värdefulla lövträden.

En grusväg i detta område bör inte kunna anses ha en avhållande effekt på allmänheten. De som rör sig i området är främst jägare och bärplockare. Grusvägarna underlättar framkomligheten för de som rör sig till fots, på cykel eller skidor. En grusväg är ingen hemfridszon och borde svårigen kunna uppfattas som avhållande. Frågan om strandskyddsdispensen har enligt kommunen enbart handlat om vägen väsentligen förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter, vilket vägen inte gör under förutsättning att de grova lövträden inte skadas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Den aktuella vägen är delvis anlagd inom ett område med utökat strandskydd om 300 meter. Inom ett strandskyddsområde är det otillåtet att bl.a. utföra anläggningar eller anordningar om de hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt enligt 7 kap. 15 § punkten 2 miljöbalken. Vidare får inte åtgärder inom ett strandskyddsområde vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter enligt punkten 4 samma paragraf. En första fråga blir därför om anläggandet av vägen är en otillåten åtgärd enligt 7 kap. 15 § miljöbalken. Först om åtgärden är otillåten blir frågan om det finns särskilda skäl att bevilja dispens.

I förarbetena till ovan nämnda paragraf nämns vägar som exempel på sådana anläggningar eller anordningar som kan vara otillåtna. Anläggningen eller åtgärden är otillåten endast om den inkräktar på något av strandskyddets syften. En anläggning eller anordning är förbjuden inte bara om den hindrar allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha kunnat färdas fritt, utan redan om den avhåller allmänheten att beträda ett sådant område. Det har alltså betydelse hur allmänheten uppfattar sin rätt till tillträde (se prop. 1997/98:45 del 2 s. 86).

Skyddet i punkten 4 syftar till att bevara det allmänt sett mycket rika djur- och växtlivet i strandområden. Skyddet avser de livsbetingelser som utgör förutsättning för djur- och växtlivet (se a. prop. s. 86). En väsentlig förändring för djur- och växtarter kan vara både positiv och negativ från biotopsynpunkt. Det är prövningsmyndigheten som ska avgöra betydelsen av de väsentligen förändrade livsvillkoren för djur- och växtlivet och om dessa är förenliga med strandskyddets syften (se prop. 2008/09:119 s. 100 f.).

Hindrar eller avhåller vägen allmänheten från att beträda området (punkten 2)?

Den aktuella vägen har anlagts vid en sju till åtta år gammal granplantering. Totalt är vägen 450 meter lång och standarden är enkel grusväg med en cirka tre till fyra meter bred körbana och totalt fem meter bred anläggningsyta. Vägen har anlagts med början från en annan befintlig väg inom området och slutar vid klagandenas fastigheter som ligger vid vattnet. Vägen går genom tät skog och det framgår av handlingarna i målet att det inte råder fri sikt från vägens början fram till fastigheterna. Domstolen gör bedömningen att en förhållandevis enkel grusväg, såsom i detta fall, som går genom ett skogsområde inte kan anses hindra eller avhålla allmänheten från att beträda området. Anläggandet av vägen är därför inte otillåten enligt 7 kap. 15 § punkten 2 miljöbalken.

Innebär anläggandet av vägen att livsvillkoren för djur- eller växtarter väsentligt förändras (punkten 4)?

Förutom den situation som anges i punkten 2 kan anläggningar och anordningar också vara otillåtna när de väsentligt förändrar livsbetingelserna för djur- och växtarter.

Kommunen har i sin utredning kommit fram till att det i närområdet finns nyckelbiotoper. Vägen har dock anlagts utanför områdena med nyckelbiotoper. Enligt kommunen har vägen dragits på detta sätt för att de värdefulla lövträden inte skulle påverkas och kommunen har sedermera även ansett att anläggandet av vägen inte medför att livsvillkoren för djur- och växtarter väsentligt förändras.

Länsstyrelsen har varken i sitt beslut eller senare under handläggningen av målet anfört några omständigheter till stöd för att kommunens bedömning avseende livsvillkoren för djur- och växtlivet skulle vara felaktig. Enligt Mark- och miljööverdomstolen saknas skäl att ifrågasätta kommunens ställningstagande att livsvillkoren för djur- och växtlivet i samband med åtgärden inte väsentligt förändras. Anläggandet av vägen är därför inte heller otillåten enligt 7 kap. 15 § punkten 4 miljöbalken. Det har heller inte framkommit att åtgärden skulle vara otillåten enligt någon annan grund i 7 kap. 15 § miljöbalken. Att området är allemansrättsligt tillgängligt och omfattas av riksintressen enligt 4 kap. 1 och 2 §§ samt 3 kap. 6 § miljöbalken förändrar inte domstolens bedömning.

Sammanfattning

Då anläggandet av vägen inte är otillåten enligt 7 kap. 15 § miljöbalken är åtgärden inte heller dispenspliktig. Kommunens beslut skulle därför ha inneburit att strandskyddsdispens inte behövs. Överklagandet ska därför bifallas på så sätt att underinstansernas avgöranden upphävs i sin helhet och PGs ansökan om strandsskyddsdispens avslås. Med denna utgång har domstolen inte anledning att gå in på en prövning av de dispensskäl som varit föremål för bedömningar i tidigare instanser.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Per Sundberg och Gösta Ihrfelt, referent, tekniska rådet Jan Gustafsson samt tf. hovrättsassessorn Anders Wallin.

Föredragande har varit Lina Vogel.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-05-25
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 6839-17

PARTER

Klagande

1. PG
I

2. AH

Ombud för 1 och 2: CW och SS

Motpart

Utskottet för samhällsbyggnad i Tierps kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut 2017-10-27 i ärende nr 526-4692-15, se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddsdispens för enskild väg på fastigheterna A och B i Tierps kommun

---

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om syn på platsen.
  2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.
-

Dok.Id 541522

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Utskottet för samhällsbyggnad i Tierps kommun (nämnden) beslutade den 19 augusti 2015, § 109, att lämna strandskyddsdispens för enskild väg på fastigheterna A och B i Tierps kommun. Länsstyrelsen beslutade den 15 september 2015 att med stöd av 19 kap. 3 b § miljöbalken pröva nämndens beslut om strandskyddsdispens och den 27 oktober 2017 beslutade länsstyrelsen att upphäva beslutet att bevilja strandskyddsdispens för vägen. PG och AH (klagandena) har nu överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

Klagandena har yrkat i första hand att mark- och miljödomstolen ska fastställa att det inte krävs strandskyddsdispens för den aktuella skogsvägen. I andra hand har de yrkat att mark- och miljödomstolen ska undanröja länsstyrelsens beslut och fastställa nämndens beslut att bevilja strandskyddsdispens för den sökta åtgärden. De har därutöver yrkat att mark- och miljödomstolen ska hålla syn på platsen om domstolen inte anser att överklagandet kan bifallas på det skriftliga processmaterialet.

Klagandena har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Nämnden beslutade den 19 augusti 2015 att bevilja strandskyddsdispens för den aktuella vägen, som kom att anläggas under oktober år 2016. De fick sedan den 30 december 2016 en skrift från länsstyrelsen där det framgick att länsstyrelsen beslutat att pröva den av kommunen beviljade strandskyddsdispensen. Länsstyrelsen beslutade sedermera den 27 oktober 2017 att upphäva nämndens beslut.

Den dispensökta vägen har anlagts i enlighet med vad markägaren, Stora Enso, har bedömt vara lämpligast. Länsstyrelsen har inte haft något att erinra mot förslaget om att anlägga den aktuella vägen i samband med det samråd som genomförts enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Av lantmäteriets ekonomiska karta över Sverige från år 1954 framgår att det sedan tidigare har funnits en väg på den plats som dispensansökan avser. Fastigheterna C och D har således haft tillgång till en skogsväg på den aktuella sträckningen tidigare och de har endast moderniserat denna väg.

Området som dispensansökan avser består av bolagsskog och den dispens sökta vägen har anlagts vid en sju–åtta år gammal granplantering. Allmänheten kan ströva fritt på Råmsön på skogsvägarna och i skogen och det finns inte någon anledning att tro att en ytterligare tillfartsväg genom en granplantering skulle ha någon hindrande eller avhållande effekt. Tvärtom förbättrar skogsvägen den allmänna tillgängligheten till den östra delen av halvön, vilket kommunen också har bekräftat. Främst gäller det för rörelsehindrade och små barn eftersom det tidigare inte har varit möjligt att ta sig till området med rullstol eller barnvagn.

Allmänheten är förhindrad att köra bil in i det aktuella området på grund av att det satts upp vägbommar. Från den dispens sökta vägen är det ca 7 km till bommen mot Kågbo och 10 km till bommen mot Untra kraftverk. Eftersom bommarna ligger så långt från den dispens sökta vägen blir allmänhetens tillgång till det aktuella området mycket begränsad. Området är därför mindre intressant för det rörliga friluftslivet.

De ifrågasätter inte att anläggandet av en skogsväg i enlighet med ansökan kan påverka växt- och djurlivet om åtgärden vidtas på ett olämpligt sätt. Genom de inventeringar av området som har genomförts av markägaren och Tierps kommunekolog är det dock säkerställt att inga naturvärden av riksintresse riskerar att gå förlorade till följd av den dispens sökta vägen. Både Tierps kommunekologs och markägarens inventeringar ger således stöd för att anlägga den dispens sökta vägen.

De menar sammanfattningsvis att anläggandet av vägen inte är dispenspliktigt eftersom vägen varken hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område

där den annars skulle ha fått färdas fritt eller väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

För det fall den aktuella vägen bedöms kräva strandskyddsdispens finns särskilda skäl för dispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1, 2, 3 och 5 punkterna miljöbalken.

Delar av den vägsträckning som har valts har redan tidigare utnyttjats av fastighetsägaren som basväg för traktorer och andra fordon i samband med skogsavverkning. Som framgår ovan har det också sedan tidigare funnits en väg på den aktuella platsen. Området är således redan ianspråktaget, antingen sedan innan 1950-talet eller genom markägarens skogsbruk. Delar av vägen är också avskild från stranden av bebyggelse. Tillfartsvägen omges också av ungskog och delvis uppväxt granskog. De delar av vägen som inte avskiljs av bebyggelse kan därför inte ses från stranden.

Eftersom fastigheterna ligger vid vattnet och vägen därför inte går att anlägga utanför strandskyddat område utgör vägen också en sådan anläggning som för sin funktion måste ligga vid vatten. Den dispensökta åtgärden utgör vidare ett angeläget allmänt intresse då det utgör ett led i att tillgodose kommunens behov av infrastruktur samt då skogsvägen ska användas av flera fastigheter och utökar allmänhetens tillgång till strandområdet. Vägen effektiviserar även skogsbruket i området genom att den minskar behovet av transporter i samband med skogsskötsel och avverkning. Det finns ett brett intresse för att området ska göras mer tillgängligt så det kan nås av nödvändiga transporter. Det gäller både för nuvarande och framtida ägare av deras fastigheter, ägaren till de fastigheter som vägen ska gå över och för allmänheten.

Länsstyrelsen har hänvisat till att det finns tillgång till deras fastigheter vattenvägen. Det finns emellertid vare sig båtplatser att förtöja en båt vid eller en marina/sjötransport som kan ombesörja transporter. De äger inte heller någon båt och har inte för avsikt att göra det. Den stig som finns för fotgängare är inte heller

tillräckligt bred för att en fyrhjuling med släp ska kunna använda den. Det är också olämpligt att bredda stigen på grund av att känslig strandvegetation kan påverkas på ett sätt som strider mot strandskyddets syften.

Normalt nyttjande av ett bostadshus får också anses kräva tillgång till lämplig väg. I avsaknad av landväg eller sjöväg som möjliggör materialtransporter till och från en fastighet så är det inte möjligt att över tid ta hand om fastigheten på ett bra sätt.

Anläggandet av en tillfartsväg är därför av väsentlig betydelse för deras fastigheter. En väg behövs också för att räddningsfordon och annan nödvändig trafik ska kunna ta sig fram till byggnaderna på deras fastigheter.

Enligt 3 kap 1 § fastighetsbildningslagen (1970:988) ska fastighetsbildning ske så att varje fastighet som nybildas eller ombildas blir med hänsyn till belägenhet, omfång och övriga förutsättningar varaktigt lämpad för sitt ändamål. Det ska då särskilt beaktas att fastigheten får en lämplig utformning och tillgång till behövliga vägar utanför sitt område. Denna bestämmelse tycks inte ha beaktats vid avstyckningen av deras fastigheter år 2001 och det finns inga noteringar i förrättningshandlingarna som förklarar tankegångarna och motiverar varför avsteg från gällande lagstiftning har gjorts.

Den dispens sökta vägen har inte någon avhållande effekt för allmänheten och det har inte heller framkommit några starka miljöintressen som ska vägas mot det enskilda intresset av att göra klagandenas fastigheter lämpligare för sitt ändamål. Deras intresse av att anlägga en tillfartsväg till sina fastigheter överstiger således det allmänna intresset av att skydda allemansrätten och livsvillkoren för djur- och växtarter i området. Den inskränkning i enskildas rätt som det överklagade beslutet innebär är därför inte proportionerligt i förhållande till syftet med strandskyddsreglerna.

Det område som dispensansökan i Mark- och miljööverdomstolens mål M 3795-16 avsåg var betydligt mer exploaterat och tätbefolkat än vad Råmsön är. Tillgången till service och transporter m.m. är därför rimligtvis också mycket mer utvecklad

där. Området låg i det målet också i närheten av ett område med tillträdesförbud, ett naturreservat, ett naturvårdsområde, ett djur och växtskyddsområde och ett art- och habitatdirektivsområde. I närheten låg även ett stort antal fornminnen som var av intresse för allmänheten. Fastigheten hade tillgång till både marina och sjötransport i närområdet och vette även ut mot ett av Sveriges mest populära områden för seglare. Det nu aktuella området ligger inte i närheten av något naturreservat och det finns inga kända fornminnen i närheten. Båtlivet på Dalälven är också mycket begränsat och det nu aktuella området ligger inte vid någon populär farled för seglare eller andra båtägare. Behovet av transporter, service m.m. kan i det nu aktuella fallet endast tillgodoses genom den dispensökta tillfartsvägen.

Allmänhetens intresse för området runt fastigheterna som var aktuella i Mark- och miljööverdomstolens mål M 3795-16 överstiger vida allmänhetens intresse för området runt de nu aktuella fastigheterna. Det finns också betydligt fler områden med högre skyddsvärden i området på västkusten jämfört med det nu aktuella området på Råmsön. Behovet av väganslutningen är också betydligt större i Norrland än det någonsin kan vara på västkusten.

Varken Länsstyrelsen eller kommunen har vid något tillfälle före det att vägen anlades i oktober 2016 meddelat dem att länsstyrelsen har valt att ta upp kommunens beslut att bevilja strandskyddsdispens för vägen. Kommunen har vidare vid två tillfällen underlåtit att besvara länsstyrelsens begäran om komplettering, september 2015 och mars 2016. Länsstyrelsens begäran om komplettering till kommunen kom till deras kännedom först i slutet av december 2016, när även de fick tillfälle att lämna kompletterande uppgifter. Det har funnits gott om tid för kommunen att besvara länsstyrelsens frågor. Det har också funnits gott om tid för länsstyrelsen att samverka med kommunen för att säkerställa att kommunen mottagit länsstyrelsens meddelande innan klagandena anlade tillfartsvägen i oktober 2016. Kommunen besvarade länsstyrelsens frågor från augusti/september 2015 först den 10 februari 2017. Det tog således 17–18 månader för kommunen att besvara skrivelsen från länsstyrelsen, vilket vare sig kan anses vara god service, snabb handläggning eller garantera enskilda individers rättssäkerhet. De har inte heller

haft anledning att tro att det fanns några synpunkter på strandskyddsdispensen, som beviljades av kommunen i augusti 2015, när tillfartsvägen anlades i oktober 2016.

DOMSKÄL

Tillämpliga lagrum framgår, i den mån de inte redogörs för nedan, av länsstyrelsens beslut.

Syn

Enligt 3 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska mark- och miljödomstolen hålla syn på stället om det behövs. Av förarbetena framgår att bedömningen av om syn behöver hållas får utgå från målets beskaffenhet och de utredningsåtgärder som vidtagits i målet i övrigt (se prop. 2009/10:215, s. 204).

Mark- och miljödomstolen anser att den befintliga utredningen i målet är tillräcklig för att bedöma de i målet aktuella frågorna. Med hänsyn till målets beskaffenhet och det material som finns tillgängligt i målet anser mark- och miljödomstolen därför att syn på stället inte behövs. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Prövning i sak

Kräver åtgärden strandskyddsdispens?

I praxis framgår att anläggande av väg inom strandskyddat område får anses avhålla allmänheten från passage på ett sådant sätt att åtgärden är förbjuden enligt 7 kap. 15 § miljöbalken (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom från den 1 november 2016 i mål nr M 3795-16). Utredningen i målet ger inte stöd för att den aktuella vägen behövs för skogsbruket i området på ett sådant sätt att den enligt 7 kap. 16 § 1 miljöbalken är undantagen från förbudet i 7 kap. 15 § miljöbalken. Mark- och miljödomstolen instämmer därför i underinstansernas bedömning att anläggandet av den aktuella vägen är en åtgärd som kräver strandskyddsdispens.

Varken det som har anförts om att det har funnits en väg på platsen innan år 1954 eller vad som i övrigt framkommit medför någon annan bedömning.

Kan strandskyddsdispens beviljas för åtgärden?

Mark- och miljödomstolen finner inte anledning att ifrågasätta att det tidigare har funnits en skogsväg i någon form som hade den sträckning som framgår av lantmäteriets karta från år 1954. Det är emellertid inte visat att den tidigare vägen var grusad eller i övrigt i samma utförande och skick som den nu dispens sökta vägen. Av utredningen i målet (se foto ingivet av klagandena i domstolens aktbilaga 18) framgår också att den tidigare vägen på platsen hade växt igen i sådan utsträckning att området inte längre kan anses ha varit ianspråktaget för att användas som väg vid tidpunkten för den nu aktuella ansökan om strandskyddsdispens. Mark- och miljödomstolen anser därför att den nu dispens sökta vägen inte kan betraktas som en ersättningsväg för den väg som tidigare funnits på platsen (jfr även t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 17 juni 2015 i mål M 10247-14). Inte heller den omständigheten att den dispens sökta vägen delvis ska förläggas på en plats där det sedan tidigare finns en basväg som används vid skogsavverkning är tillräckligt för att platsen ska anses ha tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Det finns således inte skäl för att bevilja strandskyddsdispens med stöd av 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken.

Mark- och miljödomstolen bedömer vidare att den bebyggelse och skog som finns mellan den dispens sökta vägen och strandlinjen inte har en sådan avskiljande effekt att området som dispens sökta vägen avser kan anses vara väl avskilt från området närmast strandlinjen. Det finns således inte heller särskilda skäl att bevilja strandskyddsdispens med stöd av 7 kap. 18 c § första stycket 2 miljöbalken.

Eftersom de fastigheter som den aktuella vägen ska tjäna ligger inom strandskyddat område delar mark- och miljödomstolen underinstansernas bedömning att vägen är en sådan anläggning som måste ligga vid vatten och vars behov inte kan tillgodoses utanför området. Vid bedömningen av om det föreligger särskilda skäl för

strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken ska emellertid även göras en avvägning mellan klagandenas enskilda intresse av att ta området i anspråk och de allmänna intressen som bestämmelserna om strandskydd syftar till att skydda. I förarbetena anges att en noggrann prövning behövs i förhållande till strandskyddets båda syften. Stor restriktivitet bör i synnerhet gälla i områden som är tillgängliga för allmänheten och i områden som är särskilt värdefulla för djur- och växtlivet, t.ex. grunda mjukbottnar, landhöjningsområden och strandängar, och i tätbebyggda områden (prop. 2008/09:119 s. 105).

Mark- och miljööverdomstolen har i två förhållandevis nya avgöranden behandlat avvägningen mellan enskildas behov av en väg till fritidshus och de allmänna intressen som bestämmelserna om strandskydd syftar till att skydda (Mark- och miljööverdomstolens avgöranden den 1 november 2016 i mål nr M 3795-16 och den 16 mars 2018 i mål nr M 1275-17).

I mål M 3795-16 söktes dispens för en väg i ett område som var beläget inom ett område som var av riksintresse för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt för kust- och skärgård enligt 4 kap. 4 § miljöbalken. Av domen framgår att den dispensökta vägen var betydligt bredare än en sedan tidigare befintlig stig som ledde till fritidshuset och att vägen krävde ingrepp i naturmiljön i form av bl.a. sprängning. Mot bakgrund av detta och med särskilt beaktande av att det aktuella området var utpekad som riksintresse för naturvård bedömde Mark- och miljööverdomstolen att det allmänna intresset som låg bakom strandskyddet vägde tyngre än det enskilda intresset av att ta området i anspråk för en väg. Det ansågs därför inte föreligga något särskilt skäl att bevilja strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken.

I mål M 1275-17 var omständigheterna sådana att ägaren till ett fritidshus var tvungen att gå över träskmark som ibland var vattenfylld för att ta sig till sitt fritidshus. Mark- och miljööverdomstolen bedömde att området där vägen skulle anläggas i sig inte var särskilt värdefullt. Eftersom anläggandet av den aktuella vägen endast bedömdes medföra ett mindre ingrepp i naturen och nämnden hade

föreskrivit villkor som säkerställde allmänhetens tillgänglighet bedömde Mark- och miljööverdomstolen därför att intresset av att anlägga vägen i det fallet vägde tyngre än strandskyddets syften.

Den sökta strandskyddsdispensen avser i nu aktuellt fall ett område som är allemansrättsligt tillgängligt och som med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i området utgör ett riksintresse enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken. Turismens och friluftslivets intressen ska därför beaktas särskilt vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Området ska också enligt 3 kap. 6 § andra stycket skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön.

Av handlingarna i målet framgår att det finns tillgång till en bilväg i närheten av klagandenas fritidshus och det har inte framkommit att det skulle vara förenat med några särskilda svårigheter att ta sig till klagandenas fritidshus från bilvägen via befintlig stig. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att klagandenas behov av den dispensökta väganslutningen inte kan anses mer trängande än vad som var fallet i Mark- och miljööverdomstolens dom M 3795-16.

Anläggandet av en ca 450 m lång bilväg som till största del ligger inom strandskyddat område är ett förhållandevis omfattande ingrepp i naturen. Mot bakgrund av detta och av att det aktuella området är utpekade som ett riksintresse för naturvård delar mark- och miljödomstolen länsstyrelsens bedömning att det allmänna intresset som ligger bakom strandskyddet i detta fall väger tyngre än klagandenas intresse av att ta området i anspråk. Det som klagandena har anfört i övrigt medför inte någon annan bedömning. Mark- och miljödomstolen anser därför att det inte heller finns något särskilt skäl för att bevilja strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken.

Den aktuella vägen, som endast är avsedd att tjäna två fastigheter, är inte heller ett sådant infrastrukturprojekt som kan anses utgöra ett angeläget allmänt intresse enligt 7 kap. 18 c § första stycket 5 miljöbalken. Inte heller i övrigt har det

framkommit några omständigheter som kan utgöra särskilda skäl för dispens enligt 7 kap. 18 c – 18 d §§ miljöbalken.

Övrigt

Klagandena har framfört invändningar mot i första hand kommunens men även länsstyrelsens handläggning av ärendet och gjort gällande att bl.a. förvaltningslagens (1986:223) bestämmelse om myndigheternas serviceskyldighet inte har efterlevts. Mark- och miljödomstolen bedömer att vad som anförts i denna del saknar betydelse för frågan om det finns förutsättningar att bevilja dispens från strandskyddet.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen har sammanfattningsvis bedömt att anläggandet av den aktuella vägen är en sådan åtgärd som kräver strandskyddsdispens. Domstolen har vidare funnit att det inte framkommit några sådana omständigheter att det finns särskilda skäl att bevilja strandskyddsdispens för den sökta åtgärden. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV 427)

Överklagande senast den 15 juni 2018. Prövningstillstånd krävs.

Erik Stålhammar

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har tingsfiskalen Erik Stålhammar, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson deltagit. Beredningsjuristen Emil Carlborg har föredragit målet.